

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput X. Ad libertatem indifferentiæ, necessariam ad merendum &
demerndum in statu naturæ lapsæ, requiritur potestas agendi vel non
agendi, &c. non tamen compenendi non actionem cum omnibus ad ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

quidem actus necessarius necessitate rationali in Christo cadit sub præcepto legis naturalis, quâ Christus adstrictus fuit ad Deum in omni actu suo diligendum, quod non facere non potuit.

56 Obijcies ultimò, de iis non est libertas, nec liberum arbitrium, de quibus non est deliberatio. Sed deliberatio non est de iis ad quæ voluntas ex necessitate movetur, sed solum de iis quæ potest velle & non velle. Ergo.

Respondeo primò deliberationem posse dupliciter accipi: vel strictè, pro ratione ex prævia dubitatione discutiende, & velut ad statem appendente hinc & inde rationes, quæ voluntatem ad volendum movere possunt, vel à volendo removere, ut fit in homine: vel pro ratione, absque prævia dubitatione & consultativa inquisitione, subito acceptante unam partem præ altera pariter acceptabili, ut fit in Angelis. Vel latè, pro quacumque ratione dirigente & regulante iudicium, sive Dei, sive Angeli, sive hominis. Quomodò omne voluntarium perfectum in Deo, Angelo & homine dici potest deliberatum; & actus humanus à S. Thoma 1. 2. q. 1. ad 1. definitur *actus qui à voluntate deliberata procedit*, sive ex *deliberatione rationis*, ut ait ad 3. Tametsi ergo libertas non sit, nisi de iis de quibus est deliberatio, vel strictè vel latè sumpta; nec libertas electionis, seu indifferentiæ, sit nisi de iis, de quibus est deliberatio strictè accepta: libertas tamen simplicis volitionis, seu essentialis, de iis est, de quibus non est deliberatio strictè, sed latè accepta: cum de iis sit, quæ non iudicamus iudicio discussionis, vel examinationis, sed naturaliter approbamus, ut docet S. Thomas proximè referendus.

Respondeo secundò, cum eodem S. Doctore in qq. disput. q. 29. de grat. Christi a. 8. ad 1. *Quod deliberatio duo importat, scilicet perceptionem rationis cum certitudine iudicii, de eo de quo fit deliberatio. . . Et sic fuit in Christo. Potest etiam dicere discussionem*; sive inquisitionem; & sic importat discursum quendam. Unde non potest esse in instanti. Et tali deliberatione Christus non indigebat, quia non erat ipsi dubitatio de agendis. Talis proinde deliberatio non est de ratione libertatis universim, utpote sine qua libertas fuit in Christo.

CAPUT IX.

Tametsi non omnis vera libertas, sit libertas à necessitate; libertas tamen à necessitate, seu electionis, & indifferentiæ, necessaria est ad merendum & demerendum, in statu natura lapsæ, nec ad hoc satis est libertas à coactione.

57 **E**st de fide, satisque probatum manet ex dictis num. 52.

CAPUT X.

Ad libertatem indifferentiæ, necessariam ad merendum & demerendum in statu natura lapsæ.
Tom. I.

sa, requiritur potestas agendi vel non agendi, &c. non tamen componendi non actionem cum omnibus ad agendum requisitis.

UNicum quippe fundamentum Authorum id requirantium, est fabricata ab ipsis definitio libertatis indifferentiæ: *Causa libera, libertate indifferentiæ, est qua positis omnibus ad agendum requisitis, cum vis tam componere potest non actionem, quam actionem.* Verùm etsi libertas indifferentiæ, quæ à S. Thoma 1. p. q. 83. a. 4. definitur *facultas electiva*, sit facultas seu potentia ad agendum, simul & non agendum; ad eamque necesse sit, potentiam ad non agendum illâsam permanere, etiam sub omnibus prærequisitis ad agendum: ad eam non ideò necessaria est potentia componendi non actionem cum omnibus prærequisitis ad agendum. Stat enim potentiam non agendi illâsam permanere sub omnibus prærequisitis ad agendum, cum iisque componi; tametsi cum iis non componatur non actio: Sicut stat prædestinatum, sub decreto Dei ipsum prædestinante, posse damnari, potentiamque istam cum eo decreto componi, tametsi cum eo non componatur actualis damnatio ipsius. Ad facultatem verò electivam, atque adeò ad libertatem indifferentiæ, sufficit potentiam ad non agendum illâsam permanere, simulque stare & componi cum omnibus requisitis ad agendum, tametsi non actio cum iis non componatur: cum hoc ipso verificetur facultas electiva, quod *possumus unum recipere, alio recusato*, ut docet S. Thomas loco citato a. 3.

Rejicienda proinde est illa definitio: quia nova. Teste namque invictò illo gratiæ perse efficacis coram SS. Pontificibus Pugile, Thoma de Lemos, in sua Panoplia gratiæ to. 3. l. 3. tr. 2. c. 3. n. 29. primarij Patroni illius, Molina & Suarez, eam non ex Aristotele, aut doctrinâ ejus, non ex Augustino, & SS. Patribus, non ex Magistro sententiarum, S. Thoma, aut Doctore ex gravioribus, sed ex Almaino in suis Moralibus didicerunt, & ex Holcot in 1. q. 3. a. 2. Ante quos nullum ex Antiquioribus proferunt, nec proferre possunt. Nullum certè ipsis antiquiorem Molinæ sequaces hactenus exhibere potuerunt, nec verificare, quod suis in Thesibus non semel asseruerunt, quòd utique libertatem, illâ ipsorum definitione comprehensam, "Aristoteles cum Peripateticis, D. Thomas cum Theologis, S. Augustinus cum Patribus, Traditio cum Scripturis, Pontifices Romani cum Conciliis tradiderunt." Tametsi enim tradiderint libertatem electivam, explicatam & definitam per potentiam agendi & non agendi, vel opposita agendi; non magis inde consequens est, Aristotelem cum Peripateticis, D. Thomam cum Theologis, S. Augustinum cum Patribus, &c. tradidisse libertatem electivam, explicatam per potentiam componendi non actionem cum omnibus prærequisitis ad agendum, quàm Doctores & Authores omnes Catholicos, etiam

Thomistas, & omnes gratiæ per se efficaciæ defensores libertatem electivam sic explicatam & definitam tradere, ex eo quod libertatem electivam tradant & admittant, eandemque explicent per potentiam agendi & non agendi, vel opposita agendi. Quam explicationem, licet Catholici omnes libentissimè admittant; omnes tamen gratiæ per se efficaciæ defensores, cum Thomistis, imò cum Scripturis, Conciliis, Pontificibus, Patribus n. 62. referendis negant libertatem electivam consistere in potentia componendi non actionem cum omnibus prærequisitis ad agendum, & gravissimas ob rationes negant, quarum nonnullas subijcimus.

60 Prima ratio, contra novam illam Recentiorum definitionem, est quia videtur manifestè repugnare rationi libertatis electivæ, quam S. Thomas & Aristoteles tradiderunt, eaque admissa sequeretur, eundem S. Thomam & Aristotelem, sustulisse electivam libertatem, prout multis ostendimus to. 1. de Deo dist. 8. q. 5. a. 8.

61 Secunda ratio est, quia eadem definitio à Christo & beatis eliminat omnem electivam libertatem. Ut enim c. 5. monstravimus, nihil in substantia, nihil in circumstantia ulla Christus in terris elegit, vel eligere potuit; nihil beati in cælis, nisi prædictatum à consulto speculo divinæ voluntatis, præcipientis vel consulentis. Una proinde ex conditionibus requisitis ad agendum, in Christo & beatis, fuit & est dictamen illud, & speculum consultum divinæ voluntatis, præcipientis vel consulentis. Cum igitur Christus (utpote impeccabilis & moraliter indefectibilis) non potuerit; nec beati (ob eandem rationem) possint componere non actum cum divina voluntate præcipientem vel consulentem actum (si enim hoc possent, possent peccare, vel moralem defectum admittere) in Christo non fuit, nec in beatis est potentia componendi actum cum omnibus prærequisitis ad actum, nec proinde libertas electiva, si legitima sit definitio illa. Vide de hoc argumento plura to. 1. dist. 9. q. 3. n. 342. & seqq.

62 Tertia ratio est, quia pariter eliminat libertatem electivam à nobis viatoribus, sub gratia efficaci, qualem nobis deprædicant Scripturæ, Concilia, Pontifices, Patres. Deprædicant enim gratiam per se antecedenter efficacem, efficaciamque suam antecedente invincibiliter infrustrabiliterque donantem, atque in nobis operantem actum ad quem datur; deprædicant pariter ejusdem gratiæ ad singulos actus salutares necessitatem (ut lib. 9. Deo dante monstrabimus) quæque proinde sit unum è prærequisitis ad quemlibet actum salutarem. Perspicuum est autem, cum gratia per se antecedenter efficaci, invincibiliterque & infrustrabiliter in nobis operante salutarem actum, componi non posse non actum (aliàs gratia illa per se foret invincibilis & infrustrabilis, sive in nobis invincibiliter infrustrabiliterque ope-

rans actum & non foret): igitur perspicuum est, libertatem electivam componi non posse cum gratia efficaci, qualem nobis deprædicant Scripturæ, Concilia, Pontifices, Patres, si de ratione ac definitione illius sit potentia componendi non actum cum omnibus prærequisitis ad actum. Igitur definitio illa eliminat à nobis viatoribus libertatem sub gratia efficaci, qualem nobis deprædicant Scripturæ, Concilia, Pontifices, &c. Nec proinde Scripturæ, Concilia, Pontifices, Patres patrocinantur, sed advertantur definitioni illi.

Quarta ratio est, quia definitio illa infert 63 propositionem à Sixto IV. damnatam, videlicet: *Quod ex inimpedibili per necessariam sequitur consequentiam, hoc inimpedibile ac necessarium est.* Ex ea namque definitione sequitur, actum per necessariam consequentiam consequentem decretum Dei, per se antecedenter efficax, à creaturaque inimpedibile, necessarium esse, non à necessitate liberum: cum non actus componi nequeat cum ejusmodi decreto de actu. Sequitur ergo propositio illa damnata. De qua videri possunt quæ dixi to. 1. de Deo dist. 9. n. 36.

Ultima ratio est, quia sine potentia componendi non actum, cum omnibus prærequisitis ad actum, verificatur totum quod Scripturæ, Traditio, Concilia, Pontifices, Patres, tradunt de libertate electiva. Verificatur enim sub prærequisitis illis potentia agendi & non agendi: ut enim potentia non agendi verificetur sub omnibus prærequisitis ad agendum, potentia quidem non agendi componi debet cum omnibus prærequisitis ad agendum; sed necesse non est quod actus istius potentia, seu ipsa non actio cum iis componatur, componi possit. In eo verò quod potentia non agendi componatur cum omnibus ad agendum prærequisitis, tamen actus istius potentia, seu ipsa non actio, cum iis nec componatur, nec componi possit, nulla major est contradictio, quam sit in eo quod potentia finaliter peccandi componatur cum perseverantiæ dono, tamen cum eo finale peccatum, nec componatur, nec componi possit. Item nulla in eo contradictio major, quam sit in eo quod potentia se damnandi componatur cum prædestinatione alicujus ad gloriam, tamen actualis damnatio ipsius cum ea non componatur, nec componi possit. Denique in eo nulla contradictio major, quam sit in eo quod Deus per voluntatem suam, per se antecedenter efficacem, infallibiliter præservare velit aliquem à defectu, non reddendo tamen ipsum indefectibilem: quæ duo non minus compossibilia sunt, quam quod Deus, per infallibilem suæ providentiæ ordinem, velit lampadem aliquam præservare ab extinctione, non reddendo tamen ipsam inextinguibilem. Quo casu extinguitas & defectibilitas componitur cum tali providentiæ ordine, divinaque voluntate, tamen actualis extinctio & defectus cum ea non componatur.

Et per hunc modum Deus agit cum iis, 66

quos per dispositionem suam voluntatis, specialiterque suae providentiae ordinem, per se antecedenter efficacem, vult ad se efficaciter convertere, vult bonum agere, &c. sic enim omnia disponit, sic voluntatem ad agendum movet, ut quamvis eam à defectu infallibiliter praeservet, non tamen indefectibilem reddat; sed, relicta ipsi suam intrinsecam & absolutam defectibilitatem, solum impedit, ne ipsa in actum, sive in actualem deficientiam prorumpat, juxta illud Augustini l. de corrept. & gratia c. 12. *Subvenit est igitur infirmitati humane ut divina gratia infallibiliter & insuperabiliter ageretur; & ideo, quamvis infirma (id est, defectibilis, seu potens deficere) non tamen deficeret, neque adversitate aliquam vinceretur.* Ad quem locum Scholiastae Lovanienses in annotationibus suis: „ Non sentit (inquiunt) Augustinus electos à via recta declinare, & superari à tentatione non posse, sed tam potentem eis dari gratiam, ut, quamvis infirmi & imbecilles, tamen nec declinent nec superentur de facto, ut non negata peccandi potentia, sed eventus tantummodo significetur, id quod verba illa facis indicant, & ideo, quamvis infirma, &c. Ecce quomodo Deus, secundum Augustinum, per gratiam efficacem infallibiliter impedit actualem humanam voluntatis defectum, illam nec impedita deficienti potentia. Idem clarius adhuc exprimit Prosper (Augustini discipulus) vel quisquis est Author libri de vocatione Gentium l. 2. c. 2. *Deus ad obediendum sibi ipsum velle sic donat (utique insuperabiliter, prout Augustinus expressit) ut etiam à perseverantibus, illam mutabilitatem, quae potest nolle, non auferat.*

67 Denique S. Thomas praemissa omnia mirifice illustrat, clarissimeque confirmat q. 23. vetit. a. 5. ubi imprimis ostendit, voluntatem Dei, licet per se agens fortissimum, potius esse causativam firmativamque, quam everisivam libertatis actuum volitorum, eo quod vi & efficaciã ipsius non solum infallibiliter sequantur effectus, quos esse vult, sed etiam eo modo quo eos esse vult, quodque adeo effectus, quos esse vult liberos, vi & efficaciã ipsius sequantur infallibiliter, cum suo modo libertatis, atque adeo sic ut possint non sequi, potentia antecedenti, tamen non possint non sequi potentia consequenti: quia (inquit) *voluntas divina est agens fortissimum, oportet ejus effectum ei omnibus modis assimilari, ut non solum fiat quod Deus vult fieri, sed ut eo modo fiat quo vult fieri, ut necessario vel contingenter... & sic non dicimus, quod aliqui divinorum effectuum sint contingentes solummodo propter contingentiam causarum secundarum, sed magis propter dispositionem divinae voluntatis.* Deinde ad 5. explicat, uti nos supra, quomodo bene stet voluntatem hominis posse (potentia antecedenti) non ponere effectum à Deo efficaciter volitum, efficaciã antecedentem, tamen cum voluntate Dei, taliter efficaci, non stet effectum illum non poni de facto:

Quamvis (inquit) non esse effectus divinae voluntatis non possit (potentia consequenti, seu actuanda) simul stare cum divina voluntate; tamen potentia deficienti effectum, simul stat cum divina voluntate. Non enim sunt illa incompossibilia, Deus vult istum salvari, & iste potest damnari; sed ista sunt incompossibilia, Deus vult istum salvari, & iste damnatur. Quia scilicet Deus non vult ipsum salvari utcumque, sed vult ipsum salvari liberè, atque adeo cum potentia in oppositum, ac per consequens ex vi efficacique divinae voluntatis utrumque infallibiliter sequitur. *Cum enim causa fuerit efficax ad agendum (aitursum l. p. q. 19. a. 8.) effectus consequitur causam, non tantum secundum id quod fit, sed etiam secundum modum fieri vel essendi... Cum igitur voluntas divina sit efficacissima, non solum sequitur quod fiant ea quae Deus vult fieri, sed quod eo modo fiant, quo Deus ea fieri vult, &c. Nec libertati contingentiaeque effectuum, quos divina voluntas vult fieri liberè & contingenter, obstat quoddam divinae voluntati humana voluntas nequeat resistere (juxta illud Rom. 9. *Voluntati ejus quis resistit?*) Ut enim angelicè responderet ad 2. *Ex hoc ipso, quod nihil voluntati divinae resistit, sequitur quod non solum fiant ea quae Deus vult fieri, sed quod fiant contingenter, id est, cum potentia in oppositum, vel necessario quae fieri vult.* Et ne putetur agere de divina voluntate, solum irresistibili, seu inimpedibili, & efficaci ex suppositione consequente, non ex suppositione antecedente humanam voluntatem; contrarium aperte declarat in responsione ad 3. ubi cum sibi objecisset hoc argumentum: *Illud quod habet necessitatem ex priori, est necessarium absolute... sed res creata à Deo, comparatur ad voluntatem divinam, sicut ad aliquid prius, à quo habent necessitatem (cum haec conditionalis sit vera, si aliquid Deus vult, illud est, omnis autem conditionalis vera est necessaria): sequitur ergo quod omne quod Deus vult, sit necessarium absolute.* Respondet, concedendo, quod res creata comparatur ad voluntatem divinam, sicut ad aliquid prius, à quo habent necessitatem; negando verò quod ex illo priori habeant necessitatem absolutam: *quia posteriora habent necessitatem à prioribus, secundum modum priorum. Unde & ea quae sunt à voluntate divina, talem necessitatem habent, qualem Deus vult ea habere, vel absolutam, vel conditionalem tantum. Et sic non omnia sunt necessaria absolute.**

Aliarum objectionum solutionem vide to. 1. 68 de Deo distinct. 9. q. 3. à n. 36. ad 37a. & distinct. 11. n. 252. & seqq. Quia verò praecipua est, quod ad impossibile non datur potentia. Cum igitur impossibile sit, voluntatem hominis non agere id, ad quod agendum à Deo movetur per motionem seu dispositionem per se antecedenter efficacem; ad id non agendum non est in voluntatis hominis potentia, nec proinde agendi libertas, sed necessitas. Ne istud quidem argumentum omisit Angelicus Doctor,

fed illud sibi objecit r. 2. q. 10. a. 4. in tertio argumento, cuius hæc verba sunt: *Possibile est, quo posito non sequitur impossibile. Sequitur autem impossibile, si ponatur quod voluntas non velit hoc, ad quod Deus eam movet* (quia secundum hoc operatio Dei esset inefficax): *non est ergo possibile, voluntatem non vellet hoc, ad quod Deus eam movet: ergo necesse est eam hoc velle.* Ad quod responder ut sequitur: *ad 3. dicendum quod si Deus movet voluntatem ad aliquid, impossibile est poni* (id est, cum eo componi) *quod voluntas ad illud non moveatur. Non tamen est impossibile simpliciter. Unde non sequitur quod voluntas à Deo ex necessitate moveatur.* Quare non est impossibile simpliciter? quia Deus vult illam permanere potentiam absolutam, seu antecedentem voluntatis in oppositum, solumque impedire vult, ne potentia ista de facto in oppositum actum, sive in non velle prorumpat. Actus itaque istius potentiae, seu non volitio, solum est impossibilis secundum quid, in quantum incomponibilis cum efficaci voluntate, quâ Deus vult esse volitionem; non verò impossibilis absolute: cum eadem illâ voluntate Deus velit esse possibilem, solumque impediat ne ista possibilitas exeat in actum. Et ideo actus istius potentiae, seu non volitio, solum est impossibilis secundum quid, in quantum incomponibilis cum efficaci voluntate, quâ Deus vult ut humana voluntas velit; non verò impossibilis absolute: quia efficaci illâ voluntate Deus vult esse absolute possibilem, non impossibilem, solum impediens actualem ipsius existentiam. Neque enim vult humanam voluntatem velle quomodocumque, sed liberè, & cum potentia, adedque possibilitate in oppositum.

69 Et hoc est quod sibi volunt Thomistæ, cum aiunt, Deo per se efficaci (efficaciâ antecedenti) volente ut voluntas hominis velit, non volitionem solum esse impossibilem in sensu composito, non in sensu diviso. Quodque vulgata definitio causæ electivè liberæ, causâ libera est, *que positis omnibus ad agendum prærequisitis, potest agere & non agere*, intelligenda non sit in sensu composito, sed in sensu diviso. Non quidem in sensu diviso, quo potentia ad non agendum dividatur à prærequisitis ad agendum (uti sensum divisum Thomistarum perperam exponunt sectatores Molinæ, Thomistis imponentes quod non dicunt) sed quo potentia ad non agendum dividatur à suo actu, sive à non actione: ita ut non actio, seu actionis omissio, numquam componatur cum omnibus ad agendum prærequisitis.

70 Eundem sensum habet, quod aiunt, causam electivè liberam, sub omnibus ad agendum prærequisitis, posse non agere, potentiâ antecedenti; secus potentiâ consequenti. Potentia quippe illa antecedens, est potentia divisa ab actu suo; potentia verò consequens, est potentia cum actu suo conjuncta, sive potentia actuata.

71 Atque hoc, similive modo, de electiva li-

bertate philosophantur; qui pro ipsius definitione primò non consulunt Philosophiam, sed Scripturam, Traditionem, Concilia, Pontifices, Patres, eorumque documentis accommodant definitionem libertatis. Istud utique munus est Philosophi ac Theologi Christiani; cuius non satis memores fuisse videntur Authores definitionis, quam toto hoc capite confutavimus. Si enim primò consulissent Scripturam, Traditionem, Concilia, Pontifices, Patres, seu Spiritum sanctum in iis loquentem, non fabricassent philosophicam libertatis definitionem, allatis Scripturæ, Ecclesiæ & Patrum de voluntate Dei, libertate Christi & beatorum, &c. documentis parum consonam; ubi nos per omnia consonam tradimus; aliter tamen (cum sanctis Doëtoribus) philosophantes de libertate viatorum, sub decreto Dei per se antecedenter efficaci; aliter de libertate Christi & beatorum sub præcepto vel consilio Dei. Ista namque libertas (utpote non solum impeccabilis, sed & moraliter indefectibilis, seu incapax moralis imperfectionis) non consistit in potestate omittendi actum, divinâ sibi voluntate præceptum vel consultum, sive in sensu composito præcepti, vel consilii, sive in sensu diviso; quasi potentiam habeant omittendi actum, divinâ sibi voluntate præceptum, vel consultum, sed potentiam à suo actu divisam (alias habent potentiam peccandi, vel moralem imperfectionem admittendi, à suo saltem actu divisam); vel quasi potentiam habeant dividendi à se divinum præceptum vel consilium, cum voluntas ipsorum, utpote secunda in essendo, absque peccato vel imperfectione esse nequeat prima in eligendo, nec proinde non possit non esse pedissequa divinæ voluntatis, præcipientis vel consulentis; nec possit velle quidquam, nisi prædictatum à consulto divinæ voluntatis præcipientis vel consulentis speculo, ut supra vidimus. Libertas proinde ipsorum (utpote solum electiva, *servato ordine finis*, cumque subordinatione ad divinam voluntatem, ut antè) solum consistere potest in potestate omittendi actum divinâ sibi voluntate dictatum, secundum se spectatum, præscindendo à divina voluntate ipsum præcipientem, vel consulente; quæ cum intrinsicè non attingat, nec immutet naturam istius actus, nec det ipsi intrinsicam essentialemque connectionem cum fine (ad cuius amorem beati sic necessitantur, ut nihil eligere queant, nisi servato ordine illius) non necessitat voluntatem Christi & beatorum, ad ponendum actum illum secundum se spectatum.

Libertas verò electiva viatorum, sub decreto Dei, per se antecedenter efficaci (de gratia sileo, uti jubet Ecclesiâ) cum non sit impeccabilis nec moraliter indefectibilis, est quidem cum potentia deficiendi, seu omittendi actum, à Deo voluntate per se antecedenter efficaci volitum, sed in sensu diviso n. 69. explicato, non in sensu composito. Quia vi & efficaciâ istius divinæ voluntatis, seu decreti, voluntas

voluntas hominis infallibiliter agitur, ne de facto deficiat, tamen deficere possit, ut supra explicatum est.

CAPUT XI.

Non omne voluntarium perfectum, liberum est libertate electionis, seu indifferentia; tamen liberum sit, libertate proprie dicta, vel scilicet libertate electionis, vel libertate simplicis volitionis, seu essentiali.

73 Quod non omne voluntarium perfectum, liberum sit libertate electionis, seu indifferentia, patet in amore, quo se Deus amat, & in amore quo Christus, & beati Deum beatissime diligunt.

74 Quod autem omne voluntarium perfectum, liberum sit, libertate proprie dicta, vel scilicet electionis, vel simplicis volitionis, &c. (quam esse veram propriamque libertatem, constat ex dictis a cap. 2. ad 9.) probatur primo ex S. Augustino, cujus tam constans sententia est, ut nihil in ipso decantatus. Libro namque 2. de grat. & lib. arb. c. 15. dicit, quod *semper est in nobis voluntas libera*, quando scilicet agit ut voluntas, id est, ex dictamine ducturque rationis. Qualiter agit, quodcumque agit voluntarie, voluntario perfecto. Omne proinde voluntarium perfectum est liberum. *Si enim liberum non est, non est voluntas* (ait l. de duab. animab. c. 11.) sive non est voluntarium. Eadem communis est aliorum Patrum sententia, ut proxime videbimus.

75 2°. Probatur ratione, quam idem Augustinus tradit in locis n. 16. relatis: quidquid in nostra est potestate, nobis verè & proprie est liberum. Atqui omne voluntarium perfectum in nostra est potestate, *quia nihil iam in potestate nostra, quam voluntas nostra*. L. 3. de lib. arb. c. 3. Quod autem nobis liberum sit, omne quod in nostra est potestate, probat Augustinus ibidem, *quia non aliud quidquam est in potestate nostra, nisi quod volumus adesse*. *Voluntas igitur nostra, nec voluntas esset, nisi esset in nostra potestate*. Porro *quia est in voluntate nostra, libera est nobis*. Non enim est nobis liberum, quod in potestate non habemus, aut potest non esse, quod habemus.

76 Hanc rationem, non ex solo Augustino, sed ex communi Patrum doctrina esse depromptam, patet ex dictis citato n. 16. Et ideo dixi supra, assertionem nostram, communem esse SS. Patrum sententiam. Siquidem Patres *liberum arbitrium voluntatem esse desinierant*, ait Damascenus l. 2. orthod. fid. c. 14. voluntatem utique rationalem. Sequitur enim: *nam si rationis particeps est, utique & libera*. Unde ad praecedendam omnem tergiversationem, seu tergiversationis ansam, ibidem addit quod *arbitrii libertas, nihil est aliud quam proxime explicata voluntas*; sicut & ipsa eadem voluntas, nihil aliud est, quam *mentis imperatricis liber motus*.

Consonant Anselmus de casu diab. c. 5. *Vel- 77*
le nemo potest invitus: quia nemo potest velle, nolens velle: nam omnis volens, ipsum suum velle vult... quomodo itaque non est libera voluntas, quam aliena potestas, sine suo consensu subicere non potest? Et S. Bernardus l. de grat. & lib. arb. *Quod ex voluntate, jam non ex necessitate (involuntaria utique) sed voluntarium. Si autem voluntarium, & liberum. Nam ubi consensus, ibi & libertas. Et hoc est quod puro dici liberum arbitrium. Ipsam enim voluntatem, quia impossibile est de seipsa sibi non obedire, etiam impossibile est sua privari libertate. Et Hugo de S. Victore in Sum. sent. tr. 2. c. 4. & tr. 3. c. 8. & 9. Liberum arbitrium ex eo dicitur, quia est voluntarium. Nam ex quo voluntas est, libertas est. Quia voluntatis est libertas. Ubi non est libertas, nec voluntas.*

3°. Alia adhuc ratio, si tamen alia, id ipsum probatur: quia id omne nobis verè ac proprie liberum est, cujus domini sumus, ut omnes fatentur: Sed domini sumus omnium actuum perfectè voluntariorum: quia omnis actus perfectè voluntarius, ab homine est per rationem & voluntatem. *Est autem homo dominus suorum actuum, per rationem & voluntatem: unde & liberum arbitrium esse dicitur facultas rationis & voluntatis*. S. Thomas 1. 2. q. 1. a. 1. Enimverò omnis actus exterior, cui per rationem & voluntatem damus esse, eo ipso sub nostro est dominio ac potestate. Igitur & omnis actus interior.

Et confirmatur 1°. Quia omne agens ex voluntario perfecto, agit per formam, quæ est ab ipso agente per formam, per iudicium scilicet imperiumque rationis, quod non est sibi ab alio impressum, nec naturaliter inditum, sed à seipso per dictamen rationis profectum. Omne verò agens per formam, quæ est ab ipso agente per formam, est dominus suæ actionis, juxta illud ejusdem S. Thomæ 2. contra Gent. 47. *Oportet quod secundum modum forma, sit modus operationis consequentis formam...* Forma igitur, quæ non est ab ipso agente per formam, causat operationem, cujus agens non est dominus. *Siqua igitur fuerit forma, quæ sit ab eo, qui per ipsam operatur, etiam consequentis operationis dominum habebit.*

Confirmatur 2°. Quia domini sumus omnium actuum nostrorum proprie humanorum. Sed omnes actus nostri perfectè voluntarii proprie sunt humani. Ergo domini sumus omnium actuum nostrorum perfectè voluntariorum. Minor constat ex dictis cap. 1. Major est expressa. S. Thomas 1. 2. q. 1. a. 1. ubi sic: *Actionum quæ ab homine sunt, illæ solæ proprie dicuntur humanae, quæ sunt propriae hominis, in quantum est homo. Differt autem homo ab aliis irrationabilibus creaturis, in hoc quod est suorum actuum dominus. Unde illæ solæ actiones vocantur proprie humanae, quarum homo est dominus, per rationem scilicet & voluntatem, uti explicat ibidem.*

Confirmatur 3°. Quia siquid obstat do- 81